

Ks. Tadeusz Pieronek

PRACE WSTĘPNE II POLSKIEGO SYNODU PLENARNEGO

1. Dnia 25 lutego 1988 r. Episkopat Polski, podczas 225 konferencji plenarnej w Warszawie zdecydował się zwołać synod plenarny i powołał zespół do przygotowania koncepcji II synodu plenarnego w Polsce. Kierownictwo zespołu powierzono ks. kard. Józefowi Glempowi, prymasowi Polski, a w jego skład powołano: ks. arcybpa Jerzego Ablewicza z Tarnowa, biskupa diecezji gdańskiej Tadeusza Gocłowskiego, biskupów pomocniczych: Jana Nowaka z Gniezna, Mariana Dusia z Warszawy i Mariana Zimałka z Sandomierza oraz ks. Tadeusza Pieronka jako sekretarza.

2. Decyzja ta nie została podjęta niespodziewanie. Potrzebę zwołania synodu plenarnego w Polsce po Soborze Watykańskim II zauważył już w 1971 r. kard. Karol Wojtyła w liście do prymasa Polski kard. Stefana Wyszyńskiego, sugerując, że po opublikowaniu nowego prawa kanonicznego, taki synod stanie się niezbędny. Kard. J. Glemp, prymas Polski, który wysunął podobną propozycję w 1987 r., zaraz po trzeciej pielgrzymce pap. Jana Pawła II do ojczyzny, uzasadniał ją potrzebami głównie pastoralnymi. Dyskusja jaka wywiązała się na temat, najpierw w komisji Episkopatu do spraw kodeksu prawa kościelnego (Gdańsk, listopad 1987), a później podczas plenarnej konferencji Episkopatu Polski (Warszawa, styczeń i luty 1988 r.), oraz w gronie biskupów diecezjalnych (Warszawa, marzec 1988 r.), wykazała trafność tej propozycji i potrzebę zwołania synodu tak dla celów pastoralnych, jak i ustawodawczych.

3. Zespół kierowany przez Księdza Prymasa, który przyjął z czasem nazwę komisji koordynacyjnej wstępnych prac synodu, skupił się na wypracowaniu koncepcji synodu, to znaczy na określeniu jego celów, charakteru, tematyki i organizacji. Już z założeń początkowych wynikało, że chodzi o synod wieloletni, który zakończy się dopiero w 1997 r., w tysięczną rocznicę męczeńskiej śmierci św. Wojciecha. Z tych ram czasowych, ale przede wszystkim z potrzeb przed jakimi stawał Kościół 1988 r. wynikało, że powinien to być synod pastoralny, nastawiony na nową ewangelizację, tę zaś najbezpieczniej było oprzeć na dorobku doktrynalnym i pastoralnym Soboru Watykańskiego II. W tych więc kierunkach poszły sugestie zespołu na jego spotkaniu w Warszawie, dnia 15 kwietnia 1988 r. Postanowiono opracować projekt listu pasterskiego do wiernych i regulamin synodu, według którego mógłby się on odbywać.

4. Obydwa projekty, wraz z przygotowaną przez Księdza Prymasa tematyką synodu przedłożono plenarnej konferencji Episkopatu Polski (Częstochowa, 2 maja 1988 r. i Białystok, 18 czerwca 1988 r.). Niebawem, już po odczytaniu listu i zatwierdzeniu regulaminu *ad experimentum*, konferencja plenarna (Częstochowa, dnia 25 sierpnia 1988 r.) powołała 15 komisji synodalnych, którym zlecono przygotowanie tekstów roboczych synodu dotyczących następujących tematów: Kościół i miejsce Matki Bożej w Kościele, Pismo święte, liturgia, ekumenizm, środki przekazu, kapłani i osoby poświęcone Bogu, świeccy, wychowanie chrześcijańskie, misje, emigracja, rodzina, kultura, etyka w życiu społecznym i gospodarczym, dobroczynność, formacja postaw moralnych w nauce, rola prawa kanonicznego. W składzie powołanych komisji

znalazło się: 24 biskupów, 117 księży diecezjalnych, 26 duchownych zakonnych, 3 siostry zakonne i 30 świeckich. Razem 200 osób.

5. Pod ogólnym hasłem: "Z orędziem Soboru w nowe tysiąclecie", odzwierciedlającym cele i historyczny kontekst synodu, przystąpiono do pracy. Skupiła się ona w komisjach synodalnych, których przewodniczący i zastępcy spotkali się po raz pierwszy w Warszawie, dnia 19 stycznia 1989 r. z komisją koordynacyjną i sekretariatem synodu. Ustalono wówczas, że każda z komisji zredaguje najpierw konspekt, a potem dokument roboczy, dobierając treści według własnego uznania, ale w ramach wskazanego jej zagadnienia i że zrobi to w czterech ujęciach: teologicznym, socjologicznym, pastoralnym i prawnym.

6. W lutym 1989 r. komisje przesłały sekretariatowi konspekty własnych dokumentów. Zostały one przedstawione plenarnej konferencji episkopatu Polski (Warszawa, 3 marca 1989 r.), przedyskutowane przez komisję koordynacyjną (Warszawa, dnia 31 marca 1989 r.) i wraz z uwagami odesłane komisjom, celem uwzględnienia przy redagowaniu dokumentu. Pierwsza wersja dokumentów została zredagowana do końca czerwca 1990 r. i była sukcesywnie kierowana, po wstępnej ocenie komisji koordynacyjnej (Warszawa, dnia 25 czerwca 1990 r.), do recenzentów. Ksiądz Prymas zwrócił się o ocenę tych dokumentów do biskupów, sekretariat natomiast do specjalistów duchownych i świeckich. Ponadto każda komisja miała obowiązek wypowiedzieć się o pracy pozostałych komisji.

Zebrany w ten sposób materiał krytyczny przeanalizowano na spotkaniu komisji koordynacyjnej i przewodniczących komisji synodalnych w Warszawie, dnia 22 października 1990 r. ustalając,

ze druga i ostateczna wersja dokumentów roboczych na tym etapie prac synodu zostanie przesłana do sekretariatu w terminie do 15 stycznia 1991 r.

7. W okresie przygotowawczym synod próbował też metody pracy, jaką zamierza się posłużyć w przyszłości, polegającej na szerszej konsultacji dokumentów roboczych. W tym celu zorganizowano w Aninie pod Warszawą, dwa sympozja przed synodalne. Pierwsze z nich, poświęcone czterem wybranym tematom: liturgii, rodzinie, etyce w życiu społeczno-gospodarczym i formacji postaw moralnych narodu, miało charakter raczej informacyjny i odbyło się dnia 5 maja 1990 r. Drugie skoncentrowało swoją uwagę na posłannictwie świeckich w Kościele, pozwoliło na wypowiedzi wszystkich uczestników, dyskusję i podsumowanie, które zapoczątkowało, jak się wydaje, właściwą debatę synodalną na ten temat. Zorganizowano je dnia 13 października 1990 r.

8. Komisje synodalne wywiązały się ze zleconych im zadań opracowując 17 tekstów roboczych, które zostały opublikowane w wydawnictwie Pallottinum i będą służyć jako punkt wyjścia do pracy zespołów w całej Polsce. Tym samym przygotowania redakcyjne zostały zakończone. Podobnie wygląda aspekt prawny synodu. Dnia 2 maja 1991 r. konferencja plenarna Episkopatu Polski wybrała na przewodniczącego synodu plenarnego (zgodnie z kan. 441, n. 3 Kodeksu) ks. kard. Józefa Glempa, prymasa Polski i dnia 3 maja 1991 r. zwróciła się do Stolicy Apostolskiej o aprobatę dla synodu (kan. 439) i zatwierdzenie przewodniczącego.

9. Uroczyste otwarcie synodu plenarnego nastąpi w Warszawie, dnia 8 czerwca 1991 r. w obecności pap. Jana Pawła II podczas Jego czwartej pielgrzymki do ojczyzny. Będzie to miało miejsce w bazylice Najświętszego Serca Jezusowego na Pradze

wobec zgromadzonego tam Episkopatu Polski, członków komisji synodalnych i wiernych stolicy.

10. Po oficjalnym otwarciu synod plenarny wejdzie w okres wzmożonej pracy ewangelizacyjnej. Może się ona dokonać tylko w terenie i pod kierunkiem biskupów diecezjalnych, w wielkiej ilości grup apostołskich, zespołów studyjnych, kół dyskusyjnych i ruchów religijnych zaangażowanych w odnowę życia moralnego. Szczegółowe formy pracy tych zespołów, ich kontakty z centralnymi ośrodkami synodu nie są jeszcze ostatecznie ustalone, będą też one zapewne ulegać zmianom w trakcie synodu. Trafił on na bardzo trudne czasy dla Kościoła i nie jest rzeczą łatwą, a może nawet bezpieczną, planować wszystko z góry. Do dyspozycji synodu jest kilka lat, które zapewne zaowocują zmianą postaw, pogłębieniem życia religijnego, a także użytecznym ustawodawstwem na przyszłość.

Ks. Wojciech Góralski

NIĘWAŻNOŚĆ MAŁŻEŃSTWA Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PODJĘCIA ISTOTNYCH
OBOWIĄZKÓW MAŁŻEŃSKICH ORAZ POWAŻNEGO BRAKU ROZEZNANIA OCENIA-
JĄCEGO U POZWANEGO - WYROK ROTY RZYMSKIEJ Z 6.II.1987r.C.PINTO

W dniu 6 lutego 1987 r. zapadł w Rocie Rzymskiej intere-
sujący wyrok c. Pinto w sprawie nieważności małżeństwa (opubliko-
wany w: "L'incapacitas" - can. 1095 nelle" sententiae selectae
coram Pinto. A cura di P. A. Bonnet e C. Gullo. Citta del Vati-